

27.10.2021

Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi kuluttajansuojalain muuttamisesta
HE 180/2021 vp

Eduskunnan talousvaliokunta on pyytänyt Elinkeinoelämän keskusliitto EK:lta lausuntoa otsikkoasiassa. EK kiittää eduskunnan talousvaliokuntaa pyynnöstä ja esittää lausuntonaan seuraavaa.

Hallituksen esityksessä ehdotetaan muutettavaksi kuluttajansuojalakia siten, että muutoksilla implementoitaisiin digisopimusdirektiivi ja tavarankauppadirektiivi. Mainituista direktiiveistä tavarankauppadirektiivin implementointi edellyttää muutoksia kuluttajansuojalain säännöksiin mm. tavarana ominaisuuksista ja virheestä sekä virheen seuraamuksista. Digisopimusdirektiivin implementointi taas edellyttää kuluttajansuojalain kirjausten merkittävää laajentamista nykyisestä, sillä lakiin ei nykyisellään sisälly direktiiviä vastaavaa sääntelyä. EK katsoo, että hallituksen esitys ottaa asianmukaisesti huomioon direktiiveistä aiheutuvat muutostarpeet.

EK suhtautuu myönteisesti kuluttajansuojasääntelyn kohdennettuun täysharmonisointiin EU:ssa, jota myös digisopimusdirektiivi ja tavarankauppadirektiivi osaltaan toteuttavat. Kun otetaan huomioon erityisesti verkkokaupan rajat ylittävä luonne, täysharmonisointiin perustuvat säädökset minimiharmonisoinnin sijaan yksinkertaistavat sääntely-ympäristöä sisämarkkinoilla. Tämä hyödyttää sekä elinkeinonharjoittajia että EU-alueelta ostoksia tekeviä suomalaisia kuluttajia. Täysharmonisointi myös mahdollistaa sisämarkkinoilla toimiville elinkeinonharjoittajille tasapuolisemmat kilpailuolosuhteet.

EU-tasolla valitusta sääntelymekanismista johtuen useiden direktiivin säädösten implementoinnissa ei ole kansallista harkintavaraa eikä EK siten kommentoi hallituksen esitykseen sisältyviä sellaisia muutoksia, joiden kohdalla direktiivi ei salli toisenlaisia ratkaisuja. On kuitenkin tarpeen huomauttaa, että useat direktiivistä kansalliseen lainsäädäntöön implementoitavat kirjaukset merkitsevät selvää muutosta lainsäädännön nykytilaan ja vaikuttavat yritysten toimintaympäristöön. Näin siitä huolimatta, että kansallista sääntelyä on pyritty implementoinnissa säilyttämään mahdollisimman pitkälti ennallaan.

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Juho Mäki-Lohiluoma

27.10.2021

Direktiivin sallimaa kansallista harkintavaltaa on hallituksen esityksessä käytetty tavalla, jota voi pitää kokonaisuutena arvioituna verraten tasapainoisena, mutta johon sisältyy EK:n arvion mukaan myös ongelmallisia ratkaisuita. EK arvioi hallituksen esitystä positiivisesti erityisesti purkuoikeutta koskevan tavarankauppadirektiivin 3 artiklan 7 kohdan, todistustaakkaa koskevan tavarankauppadirektiivin 11 artiklan 2 kohdan, rekламаatiovelvollisuutta koskevan tavarankauppadirektiivin 12 artiklan sekä takuuta koskevan tavarankauppadirektiivin 17 artiklan 4 kohdan salliman harkintavallan käytön osalta. Kansallista harkintavaltaa on tältä osin käytetty hallituksen esityksessä tavalla, joka tukee suomalaisyritysten kilpailukykyä ja toisaalta säilyttää kuluttajansuojan korkean tason.

Hallituksen esitys kuitenkin menee kuitenkin eräissä kohdissa kuluttajansuojan tason osalta pidemmälle kuin direktiivi edellyttäisi. Tämä voi puolestaan heikentää suomalaisten yritysten kilpailukykyä ja vaikuttaa sisämarkkinoiden eheyttä heikentävästi.

EK katsoo, että olisi perusteltua pitäytyä myyjän virhevastuuajaa koskevien säädösten osalta tavarankauppadirektiivin edellyttämässä tasossa, eikä laajentaa virhevastuuta kansallisilla toimilla. Hallituksen esityksessä myyjän virhevastuusta säädetään tavaroiden kaupan osalta kuluttajansuojalain luvussa 5. Luvussa on valittu ratkaisu, jossa säilytetään tavarantolettavissa olevan kestoin perusteella määrityvä virhevastuun kesto. Valittu sääntelyvaihtoehto istuu Suomen oikeusjärjestykseen, mutta EU-sääntelyn täsmentyessä tulisi kuitenkin kansallisesti tarkkaan harkita, onko hallitukseen esitykseen sisältyvä sääntelyratkaisu perusteltu suomalaisyritysten kilpailukyvyn ja sisämarkkinoiden eheyden näkökulmasta.

EK kiinnittää lisäksi huomiota siihen, että erona tavarankauppaa koskeviin säännöksiin, kuluttajalle ei digitaalisen sisällön tai palvelun kohdalla esitetä velvollisuutta ilmoittaa elinkeinonharjoittajalle havaitsemastaan virheestä kohtuullisessa ajassa sillä uhalla, että kuluttaja muutoin menettää oikeuden vedota virheeseen. Tällaisen reklamaatiovelvollisuuden asettaminen ei ole digisopimusdirektiivistä johtuen kansallisesti mahdollista. Hallituksen esityksessä on tästä tavarakaupan ja digitaalisen sisällön ja palvelun välisestä, EU-sääntelystä syntyvästä erosta huolimatta päätetty käyttää kansallista myyjän virhevastuuajaa koskevaa harkintavaltaa samalla tavalla sekä kuluttajansuojalain luvussa 5 että luvussa 5 a. Valinnasta syntyy oikeustila, jossa myyjän virhevastuuajaa säännellään yhtenäisesti, mutta digitaalisen sisällön tai palvelun kohdalla reklamaatiovelvollisuutta ei ole, kun se tavarakaupan osalta säilyy.

Hallituksen esityksessä ratkaisua perustellaan erityisesti selkeyssyillä sekä digitaalisten palveluiden ominaispiirteillä. EK katsoo, että eduskuntakäsittelyssä olisi kuitenkin perusteltua harkita, tulisiko elinkeinonharjoittajan vastuuta rajoittaa absoluuttisen virhevastuuajan säätämällä

Lainsäädäntö ja hallinto/Yrityslainsäädäntö
Juho Mäki-Lohiluoma

27.10.2021

siltä osin kuin kyse on kertatoimittaisesta digitaalisesta sisällöstä tai palvelusta.

EK huomauttaa, että tavarankauppadirektiivi tarjoaa nimenomaisen mahdollisuuden säätää kansallisesti käytettyjen tavaroiden kaupassa käytettäväksi lyhennetyn virhevastuajan. Mahdollisuuden käyttämisen voidaan katsoa lisäävän myyjien kiinnostusta käytettyjen tavaroiden kauppaan ja osaltaan vauhdittavan kiertotaloutta, joten asian harkitseminen eduskuntakäsittelyn yhteydessä on perusteltua.

Lopuksi EK kiinnittää huomiota siihen, että hallituksen esityksessä kuluttajansuojalakiin tehtävien muutosten ehdotetaan tulevan voimaan 1.1.2022.

Hallituksen esityksen mukaan aikataulua ei ole elinkeinonharjoittajien kannalta kohtuuton, koska direktiivien sisältö on ollut tiedossa jo pitkään ajan ja koska kansallista harkintavaltaa on käytetty siten, että kansallinen sääntely säilyy mahdollisimman pitkälle ennallaan. Hallituksen esityksen mukaan direktiivien säännökset ovat myös luonteeltaan monilta osin sellaisia, etteivät ne edellytä merkittäviä muutoksia esimerkiksi sopimusehtoihin tai tietojärjestelmiin. EK ei jaa tätä käsitystä hallituksen esityksen vaikutuksista, vaan todellisuudessa nyt tehtävät muutokset edellyttävät yrityksiltä sopimus- ja takuuehtojen päivittämistä ja vähintäänkin kattavaa muutostarpeita koskevaa oikeudellista analyysiä hyvin laajassa joukossa suomalaisia yrityksiä.

Koska kaikkiin lakimuutosten edellyttämiin toimenpiteisiin ei välttämättä voida ryhtyä ennen kuin lain lopullinen sisältö on selvillä, aikataulu muotoutuu paikoin kohtuuttomaksi. Lisäksi on huomioitava, että direktiivin lähtökohta on ollut, että yrityksille jäisi puoli vuotta aikaa varautua muutoksiin. Tämä olisi toteutunut niin, että kansallisten pykälien tuli olla valmiita viimeistään 1.7.2021 ja soveltamisen alkaa viimeistään 1.1.2022. Nyt molemmat tapahtuvat samaan aikaan, mikä asettaa yritykset hankalaa asemaan. EK katsoo, että eduskunnan tulisi harkita soveltamisen alkamisen siirtämistä eteenpäin ainakin joillakin kuukausilla, jotta lakimuutosten edellyttämät muutokset saadaan yrityksissä tehtyä. Ratkaisu poikkeaisi direktiivien edellyttäjästä, mutta poikkeamaa ei voida pitää erityisen merkityksellisenä.